

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ
ЯК ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ
ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО СЕРЕДОВИЩА**

Стойка О. Я.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

факультету іноземної філології

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Сучасні виклики зумовили необхідність пошуку нових методологічних підходів до підвищення якості вищої освіти. Одним із таких викликів є стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, що зумовив необхідність запровадження трансдисциплінарного

підходу до побудови освітньо-наукового середовища на принципах відкритої освіти та його модернізації до відкритого інформаційно-освітнього середовища. Йдеться саме про цифровізацію різних галузей, зокрема і системи освіти. Дослідники акцентують увагу на тому, що лише наявність високотехнологічних інструментів не може підвищити якість освіти. Для ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій, як стверджують науковці, необхідно забезпечити її функціонування відповідним змістом освіти, моделювання якого потребує науково-методичного забезпечення. Саме пошук вирішення цієї проблеми привів до появи концепції відкритої освіти, що, безперечно, тісно пов'язано з цифровізацією. Розвиток освітньої системи закладу вищої освіти вимагає організації та формування її специфічного освітнього середовища на основі принципу відкритості та взаємокомунікації з глобальним освітнім простором. Проєктування будь-якої системи, а в нашому дослідженні – освітньої, може бути здійснено шляхом вибору правильної методології певних наукових підходів [4].

Тривалий час світової пандемії, а згодом і вимушена ізоляція в країні через повномасштабне вторгнення росії популяризували використання таких понять як дистанційне навчання, дистанційна освіта, змішаний формат навчання тощо. «Дистанційне навчання»/«дистанційна освіта» – терміни, які використовувалися до широкого розповсюдження цифрових засобів навчання та первісно були пов'язані із заочним навчанням і в сучасних умовах трактуються як освіта, яку здобувають на відстані за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Їхніми основними характеристиками, на думку О. Шпарик, є навчання у зручному місці/локації; навчання в індивідуальному темпі та у зручний час; гнучкі педагогічні рамки, що здатні чутливо реагувати на всі зовнішні й внутрішні зміни і в адекватний спосіб відповідати на них, а також враховувати різноманітні інтереси, досвід, стилі навчання, потреби та рівні здібностей студентів. Також у дослідженні використано терміни «віддалене навчання»/«надзвичайна дистанційна освіта», що, на думку автора, можуть тлумачитися дещо з негативним відтінком і використовуватися на позначення забезпечення неперервності навчання під час планування конфліктів, хвороб або епідемій. На відміну від дистанційного, віддалене навчання, як зазначає О. Шпарик, залучає учасників освітнього процесу, які звикли до традиційного навчання в аудиторіях, до взаємодії з використанням цифрових засобів. Фактично віддалене навчання є втіленням традиційного класу, переміщеного в онлайн-середовище. Істотна відмінність між дистанційною освітою і надзвичайною дистанційною освітою полягає в тому, що перша є опцією (альтернативним варіантом), а друга – зобов'язанням. Дистанційна освіта є плановим заходом

і її впровадження ґрунтується на теоретичних і практичних знаннях, які є специфічними для певної галузі. Надзвичайна дистанційна освіта – це виживання у кризовий час з усіма можливими доступними ресурсами. Дистанційне навчання здійснюється здебільшого на рівні дорослих і, як правило, є більш гнучким, ніж віддалене навчання, дає змогу студентам самостійно налаштовуватися на лекції та онлайн-курси у визначені терміни. Європейські освітяни вважають, що саме технології дистанційного навчання / дистанційної освіти утвердилися як одні з найбільш ефективних у системі загальної середньої освіти під час пандемії та уможливили підтримку доступної, безперервної та якісної освіти в умовах карантинних обмежень [3]. Варто зазначити, що в Україні ще не введені в дію нормативно-правові документи, які б повністю врегульовували систему дистанційної освіти. Процес активної цифровізації, який охопив систему освіти, усі її ланки, є провідним чинником введення дистанційної освіти як важливого формату отримання здобувачами професійної підготовки в закладах вищої освіти паралельно із очною та заочною формами навчання.

І. Малицька у контексті аналізу викликів, які постали перед країнами Європейського Союзу в час пандемії, акцентує увагу на популяризації та активному використанні різних онлайн-платформ, які сприяють розвитку цифрової освіти. Одними з найбільш затребуваних освітніх проєктів у рамках Erasmus+, на думку дослідниці, є Європейська онлайн-платформа для шкільної освіти School Education Gateway, яка надає можливість: пройти онлайн-курси; познайомитися та обмінюватися досвідом з колегами з різних куточків світу, удосконалюючи свої вміння та навички; пройти вебінари за різною освітньою тематикою; знайти необхідні освітні онлайн-ресурси [2].

Також дослідниця акцентує увагу на доцільності та важливості використання таких освітніх платформ:

- Twinning (<https://www.etwinning.net/en/pub/community.htm>) – підтримує спілкування вчителів, обмін освітніми ресурсами, досвідом викладання, проведення освітніх проєктів, розвиваючи професійні навички;

- SALTO-YOUTH (<https://www.salto-youth.net/about/>) – мережа з семи ресурсних центрів, надає неформальні навчальні ресурси для молодих працівників та молодіжних лідерів, організовує навчальні заходи для підтримки організацій та національних агентств в рамках програми Erasmus+ Youth та European Solidarity Corps;

- Європейська платформа Learning Corner (https://europa.eu/learningcorner/home_en) надає доступ до навчальних матеріалів,

інтерактивних книг, онлайн-ігор для учнів усіх вікових груп з метою ознайомлення з діяльністю ЄС;

– EU CodeWeek (<https://codeweek.eu/>) – ініціатива, підтримана Європейською Комісією, що спрямована на формування та удосконалення навичок з програмування, обчислювального мислення, підвищення рівня цифрової грамотності усіх учасників освітнього процесу [5].

Цифровізація освіти, як зазначає Н. Андрєєва [1, с. 7–10], значно впливає на традиційну систему освіти, змінюючи її та формуючи її нову якість. Це проявляється в таких аспектах:

- збільшення кількості віртуальних освітніх платформ;
- багаторазове й багатоцільове використання того самого електронного ресурсу в освітньому процесі (для надання різних за змістом освітніх послуг);
- впровадження нових освітніх технологій і цифрових освітніх платформ, що надають освітні послуги

Отже, аналіз отриманої інформації дає всі підстави констатувати, що цифровізація має значний вплив на якість освіти загалом і на побудову освітньо-наукового середовища зокрема, цифрова освіта стає одним з головних напрямів розвитку систем освіти. Європейська Комісія з питань освіти, приділяючи особливу увагу освітній сфері, надає фінансову допомогу у підтримці доступних, безкоштовних освітніх онлайн-ресурсів, які мають можливість застосовувати у своїй професійній діяльності педагоги України.

Література:

1. Андрєєва Н. Особливості цифровізації та євроінтеграції фахової передвищої освіти в Україні. *Інтеграція економічної освіти, науки і практики з європейським освітнім простором: досвід і перспективи*: матеріали з Міжнар. наук.-прак. вебінару, Ломжа-Хмельницький, 25 квіт. 2023 р. / за наук. ред. І. Жуховскі, З. Шарлович. Видавництво: MANSwŁomży, 2023. 122 с. URL: https://mans.edu.pl/fcp/iOEUFzs9BjEkLTg1Y1BSe0N_YAVTHwIIIOglTaIAABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6PjIyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/zbior_prac_naukowych_25042023.pdf

2. Малицька І. Цифрова освіта країн Європейського Союзу під час пандемії Covid-19. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Тернопіль: Крок, 2021. 322 с. URL: https://comparlab.org.ua/wpcontent/uploads/2021/08/conf_issue_2021_full.p

3. Шпарик О. Європейська освіта в умовах дистанційного формату: теоретичний аспект. *Науково-педагогічні студії*. 2021. Вип. 5. С. 81–96. URL: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-81-96>

4. Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education / M. Rostoka et al. *Revista Romanea scapentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Vol. 13, No 3, P. 548–567. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/466>

5. School Education Gateway. Europe's online platform for school education. URL: <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm>